

GLAZBA WOLFGANGA AMADEUSA MOZARTA U NASTAVI GLAZBE NIŽIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Snježana Dobrota¹, Lucija Ćurković²

¹ Odsjek za učiteljski studij, Filozofski fakultet,
Sveučilište u Splitu, Hrvatska
dobrota@ffst.hr

² Solin, Hrvatska
lucija.curkovic@gmail.com

Primljeno: 4. 5. 2016.

U radu je istražen utjecaj spola i pojačane nastave glazbe na preferencije glazbe W. A. Mozarta. Istraživanje je koncipirano kao eksperiment s paralelnim skupinama u kojemu je eksperimentalna varijabla pojačana nastava glazbe tijekom koje je pozornost usmjerena prema pjevanju i slušanju Mozartove glazbe. Prvi dio upitnika uključuje pitanja o spolu i poznavanju Mozartove glazbe. Drugi dio upitnika je skala procjene za ispitivanje preferencija glazbenih ulomaka na uzorku od 94 učenika trećeg razreda osnovne škole. Rezultati pokazuju kako ne postoji utjecaj spola na preferencije Mozartove glazbe. Nije uočen ni utjecaj pojačane nastave glazbe na navedene preferencije što autorice objašnjavaju suviše kratkim razdobljem tijekom kojega se provodila pojačana nastava glazbe. Sugerira se mogućnost proširivanja uzorka na učenike viših razreda osnovne škole i na gimnazijalce.

Ključne riječi: nastava glazbe, glazbene preferencije, slušanje glazbe

Uvod*

Cilj nastave glazbe u čitavoj odgojno-obrazovnoj vertikali je estetsko odgajanje učenika, odnosno razvijanje njegovih sposobnosti opa-

* Rad pod naslovom *Glazba Wolfganga Amadeusa Mozarta u nastavi glazbe nižih razreda osnovne škole* diplomatska je radnja obranjena 2015. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, na Odsjeku za učiteljski studij, pod mentorstvom dr. sc. Snježane Dobrota.

žanja, doživljavanja, vrednovanja i ostvarivanja lijepoga. Nastavom glazbe na svim razinama obrazovanja želimo razvijati glazbeni ukus učenika i stvarati kritičke slušatelje koji će u glazbi različitih stilova znati razlikovati kvalitetna od nekvalitetnih glazbenih ostvarenja (Dobrota, 2012, 10).

Nastava glazbe u nižim razredima osnovne škole realizira se putem različitih aktivnosti koje uključuju izvođenje brojalica, pjevanje i sviranje, slušanje, upoznavanje glazbe te elemente glazbene kreativnosti.

Brojalica, kao najprirodniji oblik dječjega glazbenog izražavanja, predstavlja nezamjenljivo sredstvo razvijanja dječjeg osjećaja za ritam, glazbenog pamćenja i intonacije. Dječji glazbeni izraz karakterizira sinkretizam, odnosno jedinstvenost nastajanja glazbenih, govorenih i motoričkih elemenata, što se najbolje manifestira u brojalici. Kako ističe Bašić, »sinkretizam je jedinstvenost nastajanja – u našem slučaju posebno – muzikalnih, govornih i motoričkih elemenata, u cjelovitom muzikalnom izražavanju spontanog djeteta« (Bašić, 1985, 21).

Pjevanje je aktivnost koja je tijesno povezana i s *psihološkim* i s *kulturno-estetskim* načelom nastave glazbe (*Nastavni plan i program za osnovnu školu*, 2006, 66). Naime, radi se o aktivnosti koju djeca vole, ali i tijekom koje upoznaju i usvajaju umjetničke i narodne pjesme te razvijaju svoje glazbene sposobnosti. Budući da se djeca u nižim razredima osnovne škole glazbeno ne opismenjavaju, usvajanje pjesama odvija se isključivo po sluhu. Nakon provedene glazbene i neglazbene motivacije, učenici se upjevavaju, najavljuje se nova pjesma, nakon čega je učitelj demonstrira. Slijedi tekstualna analiza, melodijsko i ritamsko usvajanje pjesme te izražajno dotjerivanje.

Sviranje je glazbena aktivnost koja se tijesno povezuje uz pjevanje s obzirom da djeca ritamskim udaraljka ili pomoću različitih dijelova tijela izvode ritam i takt naučenih pjesama ili neke tipične ritamske motive kao pratnju naučenoj pjesmi.

Slušanje i upoznavanje glazbe ima vrlo značajnu ulogu u estetskom odgajanju učenika odnosno u izgrađivanju kriterija za vrednovanje glazbe različite stilske provenijencije. Ta je aktivnost povezana s *kulturno-estetskim načelom* koje prožima nastavu Glazbene kulture (*Nastavni plan i program za osnovnu školu*, 2006, 66). Cilj slušanja mogli bismo definirati kao upoznavanje umjetničkih i narodnih skladbi, a on se realizira slušnim percipiranjem glazbeno-izražajnih sastavnica skladbe, poput izvođačkog sastava, tempa, dinamike, ugođaja i glazbenog oblika.

Kada govorimo o afektivnom reagiranju na glazbu, u prvom redu mislimo na *spособnost estetskog procjenjivanja*, odnosno osjetljivost na umjetničku kvalitetu djela i njegove izvedbe, zatim na *preferencije* ili kratkoročne procjene sviđanja te, najzad, na *glazbeni ukus* kao relativno ustaljeno, dugoročno ponašanje i vrednovanje, odnosno trajnije dispozicije koje predstavljaju ukupnost preferencija pojedinca (Mirković-Radoš, 1996, 253). Danas postoje različiti modeli koji govore o utjecaju različitih faktora na formiranje glazbenih preferencija, a najpoznatiji od njih su Interaktivni model glazbenih preferencija (LeBlanc, 1982) i Recipročni model reakcije na glazbu (Hargreaves, Miell i McDonald, 2005). Glazbene preferencije nalaze se pod utjecajem različitih kognitivnih, emocionalnih, kulturnih i društvenih faktora, glazbenih karakteristika te individualnih značajki slušatelja.

Što se tiče elemenata dječje glazbene kreativnosti, Njirić (2001, 37–46) takve aktivnosti svrstava u sljedeće skupine: (1) oponašanje zvukova (najniži stupanj glazbeno stvaralačke aktivnosti, a odnosi se na oponašanje ili onomatopejsko ostvarivanje zvukova iz okoline); (2) izmišljanje teksta i njegovo ritmiziranje (ritamska igra samoglasnicima, suglasnicima i slogovima; izmjenjivanje ili dopunjavanje brojalice); (3) stvaranje ritamske pratnje popijevkama i ritamskih cjelina neovisno o tekstu; (4) melodijske improvizacije (najviši stupanj glazbenostvaralačkog rada učenika). Požgaj (1988, 70–73) navodi nekoliko jednostavnih oblika rada na oslobađanju i razvijanju dječjega glazbenog izražavanja i to: (1) igra s ritmovima (ritmiziranje govorenih fraza; ritmička pitanja i odgovori); (2) igra melodiziranja; (3) melodizirana »pitanja i odgovori« (pjevani dijalog; svirani dijalog). Suvremena glazbena pedagogija i dalje traga za optimalnim načinom realizacije glazbenoga stvaralaštva, kako bi takve aktivnosti bile uistinu glazbene, ostvarive i djeci zanimljive.

Rezultati istraživanja uglavnom potvrđuju kako učenici imaju pozitivan stav prema nastavi glazbe (Dobrota i Obradović, 2012), iako u dobi oko dvanaeste godine dolazi do smanjivanja pozitivnih stavova prema nastavi glazbe, što se može objasniti većim utjecajem ostalih faktora na formiranje glazbenog ukusa učenika, u prvom redu masovnih medija i skupina vršnjaka (Siebenaler, 2008).

Postoji velik broj istraživanja koja potvrđuju utjecaj spola na glazbene preferencije (LeBlanc, 1982; LeBlanc i sur., 1999). Christenson i Peterson (1988, 265) ističu kako »muškarci i žene odgovaraju na glazbu na različite načine«. Oni su istražili glazbene preferencije 229 studenata i zaključili kako muškarci preferiraju glazbu poput *hard rocka* te izbje-

gavaju onu glazbu koja ima romantičan prizvuk. Žene, s druge strane, slušaju glazbu koja im ublažava osjećaj osamljenosti, koja im popravlja raspoloženje i otklanja brige. Hargreaves, Comber i Colley (1995) istraživali su glazbene preferencije engleskih srednjoškolaca i uočili kako učenici preferiraju *heavy metal* i *rock* glazbu, a učenice *reggae*, *chart pop*, *jazz* te klasičnu i *folk* glazbu. Učenice izražavaju preferencije većeg broja stilova nego učenici, što autori objašnjavaju činjenicom da učenice imaju bolju glazbenu poduku od učenika. Uočeno je i to da su mlađi učenici otvoreniji prema različitim glazbenim stilovima.

Rezultati brojnih istraživanja pokazuju da učenice generalno imaju pozitivnije stavove prema glazbi u odnosu na učenike te da češće sudjeluju u glazbenim aktivnostima, ali da učenici imaju pozitivnije stavove u odnosu na djevojčice kada je riječ o upotrebi glazbene tehnologije (Comber, Hargreaves i Colley, 1993; Crowther i Durkin, 1982). Postoji i spolno etiketiranje u odnosu na izbor glazbenih instrumenata pa se tako neki instrumenti, poput flaute, violine ili klarineta, percipiraju kao ženski, dok se neki drugi, poput bubnjeva, trombona ili trube, smatraju više muškim instrumentima (O'Neill, 1997).

Abeles i Chung (1996) smatraju da ne postoje spolne razlike u glazbenim preferencijama, ali kada govore o utjecaju spola na dugoročno sviđanje glazbenih stilova, odnosno glazbeni ukus, ističu da žene i muškarci preferiraju različite vrste glazbe, i to žene one »mekše« stilove, poput *mainstream* glazbe, a muškarci teže i agresivnije stilove, poput *rock*, *heavy rock* i *rap* glazbe. North, Hargreaves i O'Neill (2000) istraživali su razloge slušanja glazbe kod sudionika u dobi od trinaest do četrnaest godina i utvrdili da dječaci češće slušaju glazbu zbog dojma koji bi mogli ostaviti na druge ljude, a djevojčice zbog zadovoljavanja emocionalnih potreba. To bi značilo da je funkcija glazbe koja se odnosi na samopredstavljanje i komuniciranje s okolinom izraženija kod muškaraca, dok glazbu kao mehanizam regulacije raspoloženja i zadovoljenja emocionalnih potreba više koriste žene.

Što se tiče utjecaja glazbene poduke i glazbenih sposobnosti na glazbene preferencije, rezultati istraživanja ukazuju na to da pojedinci koji imaju višu razinu glazbene poduke i razvijenije glazbene sposobnosti preferiraju složeniju glazbu u odnosu na pojedince s nižim razinama glazbene poduke i slabije razvijenim glazbenim sposobnostima (Gregory, 1994; Jin, 1999; Moore i Johnson, 2001; North i Hargreaves, 1995). To je i očekivano s obzirom na to da glazbeno obrazovanje i razvijene glazbene sposobnosti utječu na percepciju složenosti glazbe,

koja je važna odrednica preferencija, a i glazbeno obrazovani pojedinci, kao i oni s razvijenim glazbenim sposobnostima, vjerojatno su otvoreniji nizu glazbenih izričaja, posebno onih izvan *mainstreama*.

Veliki broj istraživanja potvrđuje povezanost između glazbenih preferencija i poznatosti glazbe (Carper, 2001; Getz, 1966; Peery i Peery, 1986). Shehan (1979) ističe da ponovljeno izlaganje glazbi povećava njezinu poznatost, što rezultira boljim razumijevanjem glazbe i povećanim glazbenim preferencijama, dok Getz (1966) navodi kako učenici sedmog razreda osnovne škole navode poznatost glazbenog djela kao najvažniji čimbenik koji pridonosi glazbenim preferencijama.

1. Cilj i problemi istraživanja

Cilj istraživanja je istražiti preferencije glazbe Wolfganga Amadeusa Mozarta kod učenika nižih razreda osnovne škole te utjecaj spola i pojačane nastave glazbe na navedene preferencije.

U skladu s formuliranim ciljem postavljene su sljedeći problemi istraživanja:

1. ispitati postoji li utjecaj spola na preferencije glazbe Wolfganga Amadeusa Mozarta;
2. ispitati postoji li utjecaj pojačane nastave glazbe na preferencije glazbe Wolfganga Amadeusa Mozarta.

Na temelju definiranog cilja i problema istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Učenici u odnosu na učenice u većoj mjeri preferiraju glazbu Wolfganga Amadeusa Mozarta.

H2: Učenici koji su pohađali pojačanu nastavu glazbe i više bili izloženi glazbi Wolfganga Amadeusa Mozarta, pokazivat će veće preferencije takve glazbe.

1.1. Metoda

1.1.1. Sudionici

Ispitivanje je provedeno u u Splitu na uzorku od 94 učenika ($\bar{Z}=57$, $M=37$) iz OŠ Marjan i OŠ Pujanki (Tablica 1). Učenici su bili podijeljeni na eksperimentalnu i kontrolnu skupinu.

Tablica 1. Struktura uzorka (N=94)

Skupina	Spol	N
Kontrolna	M	16
	Ž	27
Eksperimentalna	M	21
	Ž	30
Ukupno		94

1.1.2. Instrument i postupak ispitivanja

Istraživanje je zamišljeno kao eksperimentalno istraživanje, odnosno kao eksperiment s paralelnim skupinama, u kojemu je namjerno promijenjena varijabla pojačane nastave glazbe tijekom koje se pozornost usmjerila prema pjevanju i slušanju glazbe Wolfganga Amadeusa Mozarta. Eksperimentalnu skupinu sačinjavali su učenici dva treća razreda OŠ Pujanki, a kontrolnu skupinu učenici dva treća razreda OŠ Marjan.

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik (Prilog 1) koji sadrži dva dijela. U prvom dijelu nalaze se pitanja koja se odnose na spol i poznavanje glazbe W. A. Mozarta. Za potrebe istraživanja pripremljen je glazbeni nosač zvuka koji sadrži pet glazbenih primjera W. A. Mozarta (Tablica 2), svaki u trajanju od oko jedne minute.

Upitnik za ispitivanje glazbenih preferencija konstruiran je za potrebe ovog istraživanja. Sastojao se od pet Likertovih skala procjene od 1 do 5 (1=uopće mi se ne sviđa, 5=potpuno mi se sviđa), a uz svaku skalu procjene naveden je redni broj glazbenog primjera. Zadatak sudionika je bio da nakon odslušanog glazbenog ulomka procijene stupanj svidanja svakog pojedinog ulomka i zaokruže odgovarajući broj na skali procjene.

Tablica 2. Glazbeni primjeri na glazbenom nosaču zvuka

Glazbeni primjer	Skladatelj
<i>Zbor sa zvončićima</i> iz opere <i>Čarobna frula</i> , KV 620	W. A. Mozart
<i>Arija kraljice noći</i> iz opere <i>Čarobna frula</i> , KV 620	W. A. Mozart
<i>Mala noćna muzika</i> , KV 525, <i>Allegro</i> (1. st.)	W. A. Mozart
<i>Čežnja za proljećem</i> (dječji zbor)	W. A. Mozart
<i>Sonata za klavir u A-duru</i> , KV 331, 3. st. (<i>Alla Turca</i>)	W. A. Mozart

Nakon ispunjavanja inicijalnog upitnika, u narednih pet tjedana kontrolna skupina nastavila je pohađati nastavu glazbe prema predviđenom programu, dok su učenici iz eksperimentalne skupine slušali pet sati pojačane nastave glazbe s glazbenim primjerima W. A. Mozarta.

Na prvom satu (6. studenog 2014.) učenici su usvajali pjesmu *Zbor sa zvončićima* iz opere *Čarobna frula*, KV 620. U motivacijskom dijelu sata učenici su gledali slike iz vremena u kojemu je Mozart živio te su raspravljali o razlikama između tadašnjeg razdoblja i razdoblja u kojemu danas živimo. Nakon toga su poslušali kratku uvodnu priču o Mozartovom životu. Glazbena motivacija realizirala se pomoću melodijskog diktata u kojemu su učenici pokušavali reproducirati otpjevane tonove te pokretima ruku identificirati i pokazati više i niže tonove. Slijedila je najava pjesme, upjevavanje te demonstracija pjesme. Nakon tekstualne analize tijekom koje su učenici čitali tekst i razgovarali o značenju nepoznatih i manje poznatih riječi, uslijedilo je usvajanje melodije pjesme. Tijekom ritamskog usvajanja učenici su izvodili ritam i takt pjesme, dok su u izražajnom dotjerivanju izvodili pjesmu u različitim tempima i s različitim dinamičkim nijansama.

Na drugom satu (13. studenog 2014.) učenici su slušali skladbu *Arija kraljice noći* iz opere *Čarobna frula*, KV 620. Neglazbena motivacija temeljila se na kratkoj priči i razgovoru o čarobnoj fruli. Glazbena motivacija osmišljena je kao ritamski diktat koji se sastojao od tri fraze. Zadatak učenika bio je da identificiraju tonove dužeg i kraćeg trajanja te ih prikažu unaprijed dogovorenim znakovima, u ovom slučaju većim i manjim krugovima. Tijekom prvog slušanja skladbe učenici su određivali ugođaj skladbe, u drugom slušanju izvodače, u trećem tempo, a u četvrtom dinamiku skladbe.

Na sljedećem satu (20. studenog 2014.) slušala se skladba *Mala noćna muzika*, KV 525, *Menuet* (3. st.). U neglazbenoj motivaciji učenici su igrali *Igru tišine*, dok su u glazbenoj motivaciji uvijek bavili osjetljivost za ritam pomoću ritamskog diktata. Tijekom slušanja skladbe učenici su određivali njezin ugođaj, izvodače, tempo i dinamiku.

Četvrti sat (27. studenog 2014.) usvojena je pjesma *Čežnja za proljećem*. U uvodnom dijelu sata učenici su odigrali igru asocijacije kojom su došli do pojma *proljeće*, a potom su, kao dio glazbene motivacije, realizirali melodijski diktat. Nakon najave nove pjesme, uslijedilo je upjevavanje, zatim demonstracija i tekstualna analiza. U fazi usvajanja melodije pjesma je bila podijeljena na tri logičke cjeline. U završnom

dijelu sata učenici su pjesmu izvodili varirajući je kroz različiti tempo i dinamiku.

Posljednja slušana skladba (4. prosinca 2014.) je *Sonata za klavir u A-duru*, KV 331, 3. st. (*Alla Turca*). Za vrijeme neglazbene motivacije učenici su bili upoznati s Turskom, njenim geografskim smještajem, stanovništvom i još nekim zanimljivostima povezanim s tom zemljom. Glazbena motivacija realizirana je pomoću ritamskog diktata. Tijekom slušanja skladbe učenici su određivali njezin ugođaj, izvođače, tempo, dinamiku i glazbeni oblik. Na kraju sata poslušali su još nekoliko puta istu skladbu, ali u izvedbi različitih instrumenata. Dana 11. prosinca 2014. učenici eksperimentalne i kontrolne skupine ponovno su ispunjavali upitnik, identičan onome kojim se ispitalo inicijalno stanje.

2.2. Rezultati i diskusija

U Tablici 3 prikazani su rezultati faktorske analize upitnika glazbenih preferencija koja je pokazala da se u oba mjerenja procjene sviđanja grupiraju na jednom faktoru. Analiza pouzdanosti je također pokazala da je opravdano formirati ukupan rezultat za glazbene preferencije za svih pet glazbenih primjera.

Tablica 3. Faktorska zasićenja upitnika glazbenih preferencija i pokazatelji pouzdanosti

	Inicijalno ispitivanje	Finalno ispitivanje
Glazbeni primjeri	F1	F1
1 <i>Zbor sa zvončićima</i> iz opere <i>Čarobna frula</i> , KV 620	.76	-.81
2 <i>Arija kraljice noći</i> iz opere <i>Čarobna frula</i> , KV 620	.83	-.87
3 <i>Mala noćna muzika</i> , KV 525, <i>Allegro</i> (1. st.)	.87	-.80
4 <i>Čežnja za proljećem</i> (dječji zbor)	.77	-.83
5 <i>Sonata za klavir u A-duru</i> , KV 331, 3. st. (<i>Alla Turca</i>)	.83	-.86
postotak objašnjene varijance	66	69
Cronbach α	.87	.88
M (sd)	19.87 (5.30)	21.07 (5.41)
r među česticama	.58	.63

Kako bi se istražio učinak spola na glazbene preferencije, provedena su dva t-testa s glazbenim preferencijama u dva mjerenja kao zavisnim varijablama te spolom učenika kao nezavisnom varijablom. Rezultati tih testova prikazani su u Tablici 4. Vidljivo je da nema značajnih razlika u glazbenim preferencijama Mozartove glazbe između učenika i učenica pa se slijedom toga odbacuje prva hipoteza.

Postoji velik broj istraživanja koja su ispitivala utjecaj spola na glazbene preferencije (Hargreaves, Comber i Colley, 1995; LeBlanc, Jin, Stamou, i McCrary, 1999). Rezultati takvih istraživanja uglavnom potvrđuju da učenici i učenice »odgovaraju na glazbu na različite načine« (Christenson i Peterson, 1988, 265) te da učenice, u odnosu na učenike, više preferiraju glazbu generalno, a posebno umjetničku glazbu. Međutim, rezultati dobiveni u ovom istraživanju nisu u skladu s rezultatima navedenih istraživanja, s obzirom da nisu uočene razlike u preferencijama Mozartove glazbe između učenika i učenica.

Tablica 4. Razlike u preferencijama Mozartove glazbe s obzirom na spol

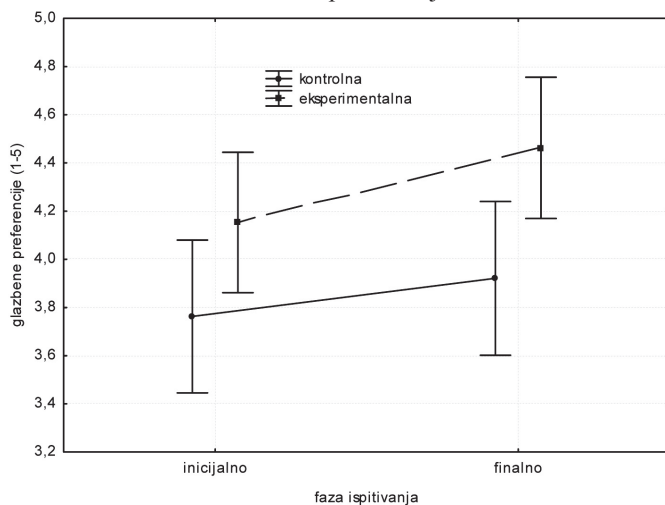
Glazbene preferencije	M		T	df	p
	M	Ž			
Inicijalna faza	3.95	3.99	.17	92	.86
Finalna faza	4.02	4.34	1.44	92	.15

Kako bi se ispitao učinak pojačane nastave glazbe na preferencije učenika, napravljena je dvosmjerna analiza varijance s ponovljenim mjerenjima. Zavisnu varijablu činili su rezultati glazbenih preferencija u dva mjerenja (inicijalno i finalno), a nezavisna varijabla je bila skupina učenika (kontrolna i eksperimentalna). Iz Slike 1 vidljivo je da nije došlo do značajnog povećanja preferencija u drugom mjerenju, niti kod kontrolne niti eksperimentalne skupine ($F_{\text{faza ispitivanja}}=2.26$; $df=1,92$; $p=.136$). S druge strane, utvrđena je značajna razlika među skupinama, pri čemu je u obje faze ispitivanja eksperimentalna skupina iskazala veći stupanj preferencija, što je vidljivo na Slici 1 ($F_{\text{skupina}}=9.389$; $df=1,92$; $p=.627$). Slijedom rečenog možemo zaključiti kako pojačana nastava glazbe nije imala učinka na glazbene preferencije učenika, čime je odbačena i druga hipoteza.

Velik broj istraživanja potvrdio je tijesnu povezanost između glazbenih preferencija i glazbenog obrazovanja (Teo, 2003; Gregory, 1994).

Gregory (1994) ističe pozitivan utjecaj glazbene poduke na proširivanje glazbenih preferencija, dok rezultati istraživanja Shehan (1979) potvrđuju kako ponovljeno izlaganje glazbi povećava poznavanje i razumijevanje glazbe čime se povećavaju i glazbene preferencije slušatelja. Yeoh (1999) je istražila utjecaj glazbenih osobina, društvene sredine, glazbenog obrazovanja i poznavanja glazbe na glazbene preferencije zapadne umjetničke i tradicionalne malezijske glazbe te je potvrdila utjecaj sve četiri varijable na glazbene preferencije. Glazbena poduka bila je u pozitivnoj korelaciji s preferencijama zapadne umjetničke glazbe. Naši rezultati nisu potvrdili utjecaj nastave glazbe na preferencije Mozartove glazbe, što vjerojatno možemo pripisati suviše kratkom razdoblju tijekom kojega se realizirala nastava glazbe.

Slika 1. Glazbene preferencije učenika

Zaključak

Rezultati brojnih istraživanja pokazuju kako učenici vole glazbu i imaju pozitivan stav prema nastavi glazbe (Dobrota i Reić Ercegovac, 2011; Dobrota i Obradović, 2012). Mlađi učenici otvoreniji su prema različitim glazbenim iskustvima, što Hargreaves (1982) naziva pojmom *otvorenosti* (eng. *open-earedness*). LeBlanc objašnjava navedeni termin

u smislu »tolerancije slušatelja prema različitim glazbenim stilovima« (1991, 4) te postavlja četiri teze o razvoju glazbenih preferencija i to: »(1) mlađa djeca su otvorenija prema različitim glazbama; (2) otvorenost se smanjuje s ulaskom u adolescenciju; (3) na prijelazu iz adolescencije u odraslo doba dolazi do djelomičnog preokreta u otvorenosti; (4) otvorenost se smanjuje s ulaskom u stariju dob« (LeBlanc, 1991, 36–38).

Rezultati našeg istraživanja nisu potvrdili utjecaj spola ni pojačane nastave glazbe na preferencije glazbe W. A. Mozarta. Vjerojatno je glavni razlog takvih nalaza suviše kratko razdoblje tijekom kojega se provodila pojačana nastava Glazbene kulture, što predstavlja i glavno ograničenje istraživanja. Osim toga, bilo bi zanimljivo proširiti uzorak sudionika i uključiti učenike viših razreda osnovne škole i gimnazijalce te istražiti njihove glazbene preferencije.

Unatoč tome što rezultati istraživanja ne potvrđuju utjecaj pojačane nastave glazbe na preferencije glazbe W. A. Mozarta, uočeno je kako su sudionici bili vrlo aktivni i zainteresirani tijekom nastave glazbe, što potvrđuju i sljedeći učenički komentari:

»Svidjele su mi se sve pjesme i skladbe Wolfganga Amadeusa Mozarta. Bilo mi je jako drago sudjelovati u ovom projektu. Žao mi je što ova glazbena avantura s Wolfgangom Amadeusom Mozartom završava. Moja najdraža skladba je *Arija kraljice noći*, a moja najdraža pjesma je *Zbor sa zvončićima*.« (učenica A. Č.)

»U ovih pet sati svidjela mi se učiteljica Lucija Ćurković i skladbe Wolfganga Amadeusa Mozarta. Njegove pjesme su zabavne i zanimljive. Ja bih rado slušala njegovu glazbu. Mozart je jako dobar i slušan skladatelj.« (učenica L. M.)

»U ovih pet sati osjećao sam se sretno i zabavno. Najviše mi se svidjelo kada smo treći sat učili *Zbor sa zvončićima*. Svidjelo mi se zato što nam je studentica Lucija Ćurković pjevala, svirala, igrala se s nama... Svidjelo mi se zato što sam se zabavio.« (učenik L. G.)

Ovakvi učenički komentari predstavljaju smjernicu učiteljima i glazbenim pedagogima da ustraju u svojim naporima u vezi uvođenja učenika u svijet umjetničke i narodne glazbe i izgrađivanja njihova glazbenoga ukusa.

Literatura

- Abeles, Harold F. i Chung, Jong Won (1996), »Responses to music«, u: Hodges, David A. (ur.), *Handbook of Music Psychology*, San Antonio: IMR Press, str. 285–342.
- Bašić, Elly (1985), »Sinkretizam u muzikalnom izražavanju djeteta«, *Umjetnost i dijete. Dvomjesečnik za estetski odgoj, dječje stvaralaštvo i društvene probleme mladih*, 17(1), str. 21–33.
- Carper, Kenneth (2001), »The effects of repeated exposure and instructional activities on the least preferred of four culturally diverse musical styles with kindergarten and pre-K children«, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 151, str. 41–50.
- Christenson, Peter G. i Peterson, Jon B. (1988), »Genre and gender in the structure of music preferences«, *Communication Research*, 15(3), str. 282–301. doi: <http://dx.doi.org/10.1177/009365088015003004>
- Comber, Chris; Hargreaves, David J. i Colley, Ann (1993), »Girls, boys and technology in music education«, *British Journal of Music Education*, 10, str. 123–134. doi: <http://dx.doi.org/10.1017/S0265051700001583>
- Crowther, Robert D. i Durkin, Kevin (1982), »Sex- and age-related differences in the musical behaviour, interests and attitudes towards music of 232 secondary school students«, *Educational Studies*, 20, str. 13–18. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/0305569820080206>
- Dobrota, Snježana (2012), *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*, Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Dobrota, Snježana i Obradović, Ivana (2012), »Stavovi učenika osnovne škole prema glazbi i nastavi glazbe«, *Školski vjesnik. Časopis za pedagoška i školska pitanja*, 61(1–2), str. 115–131.
- Dobrota, Snježana i Reić Ercegovac, Ina (2011), »Stavovi učenika prema glazbi i nastavi Glazbene kulture«, *Školski vjesnik. Časopis za pedagoška i školska pitanja*, 60(2), str. 199–210.
- Getz, Russell P. (1966), »The effects of repetition on listening response«, *Journal of Research in Music Education*, 14, str. 178–192. doi: <http://dx.doi.org/10.2307/3344051>
- Gregory, Dianne (1994), »Analysis of listening preference of high school and college musicians«, *Journal of Research in Music Education*, 42, str. 331–342. doi: <http://dx.doi.org/10.2307/3345740>
- Hargreaves, David J. (1982), »The development of aesthetic reactions to music«, *Psychology of Music, Special Issue*, str. 51–54.
- Hargreaves, David J.; Comber, Chris i Colley, Ann (1995), »Effects of age, gender and training on musical preferences of British secondary school students«,

- Journal of Research in Music Education*, 43(3), str. 242–250. doi: <http://dx.doi.org/10.2307/3345639>
- Hargreaves, David J.; Miell, Dorothy E. i MacDonald, Raymond A. R. (2005), »How do people communicate using music?«, u: Miell, Dorothy E.; MacDonald, Raymond A. R. i Hargreaves, David J. (ur.), *Musical Communication*, Oxford: Oxford University Press, str. 1–25.
- Jin, Young Chang (1999), »Relationship between preference for music styles and musical experience« (Doctoral dissertation, Michigan State University, 1999). *Dissertation Abstracts International*, 60, 1954A–1955A.
- LeBlanc, Albert (1982), »An interactive theory of music preference«, *Journal of Music Therapy*, 19, str. 28–45. doi: <http://dx.doi.org/10.1093/jmt/19.1.28>
- LeBlanc, Albert (1991), »Effect of maturation/aging on music listening preference: a review of the literature«, *Paper presented at the Ninth National Symposium on Research in Music Behaviour*, Canon Beach, Oregon, U. S. A.
- LeBlanc, Albert; Jin, Young Chang; Stamou, Lelouda i McCrary, Jan (1999), »Effect of age, country, and gender on music listening preferences«, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 141, str. 72–76.
- Mirković Radoš, Ksenija (1996), *Psihologija muzike*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Moore, Randall i Johnson, David (2001), »Effects of musical experience on perception of and preference for humor in Western art music«, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 149, str. 31–37.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu* (2006), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- North, Adrian C.; Hargreaves, David J. i O'Neill, Susan A. (2000), »The importance of music to adolescents«, *British Journal of Educational Psychology*, 70, str. 255–272. doi: <http://dx.doi.org/10.1348/000709900158083>
- North, Adrian C. i Hargreaves, David J. (1995), »Eminence in pop music«, *Popular Music and Society*, 19, str. 41–66.
doi: <http://dx.doi.org/10.1080/03007769508591606>
- Njirić, Nikša (2001), *Put do glazbe. Priručnik za učitelje s metodičkim uputama za nastavu glazbene kulture u prvome, drugome i trećem razredu osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga.
- O'Neill, Susan A. (1997), »Gender and music«, u: Hargreaves, David J. i North, Adrian C. (ur.), *The Social Psychology of Music*, Oxford: Oxford University Press, str. 46–63.
- Peery, J. Craig i Peery, Irene W. (1986), »Effects of exposure to classical music on the musical preferences of preschool children«, *Journal of Research in Music Education*, 34, str. 24–33. doi: <http://dx.doi.org/10.2307/3344795>

- Požgaj, Joža (1988), *Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi*, Zagreb: Školska knjiga.
- Shehan, Patricia K. (1979), »The effect of the television series music, on music listening preferences and achievement of elementary general music students«, *Contributions to Music Education*, 7, str. 51–62.
- Siebenaler, Dennis (2008), »Children's attitudes toward singing and song recordings related to gender, ethnicity, and age«, *Applications of Research in Music Education*, 27(1), str. 49–56.
- Teo, Timothy (2003), »Relationship of selected musical characteristics and musical preference«, *Visions of Research in Music Education*, 3. Dostupno na: <http://www-usr.rider.edu/~vrme/> [10. 3. 2015.]
- Yeoh, Miranda (1999), »Musical preferences of undergraduate students in a Multi-Musical Country«. Dostupno na: http://psasir.upm.edu.my/8763/1/FEM_1999_5_A.pdf [10. 3. 2013.]

WOLFGANG AMADEUS MOZART'S MUSIC IN THE PRIMARY SCHOOL MUSIC CURRICULUM

Snježana Dobrota, Lucija Ćurković

The aim of the research presented in paper was to investigate the influence of both gender and increased number of music lessons on students' preferences of Mozart's music. The research was conducted as an experiment with parallel groups. The experimental variable was the increased number of music lessons, during which the focus was on singing and listening of Mozart's music. First part of the questionnaire included questions on gender and general music preferences of the participants. Second part included the evaluation scale that measured preferences for presented music excerpts. The sample included 94 3rd-grade students of primary school. No relation between the gender and preferences for Mozart's music was found. Results also show that the increased number of music lessons made no impact to these preferences. Possible explanation is that the number of additional music lessons devoted to Mozart's music was too low. Further research could be conducted on the sample of older primary school students and students in gymnasiums.

Key words: *music curriculum, music preferences, listening to music*

Prilog 1.

Dragi učenice/učenice!
Pred tobom se nalazi anketni upitnik. Molim te da iskreno odgovoriš na postavljena pitanja. Ispitivanje je anonimno, a prikupljeni podaci koristit će se isključivo u istraživačke svrhe i ne će se zlorabiti na bilo koji način.
Zahvaljujem ti na suradnji!

ŠIFRA (prvo slovo imena, prvo slovo prezimena, kućni broj): _____

1. Zaokruži kojeg si spola:

- a) muško
- b) žensko

2. Jesi li ikada slušao/slušala glazbu Wolfganga Amadeusa Mozarta?

DA / NE

3. Ako si na prethodno pitanje izabrao/izabrala odgovor DA, odgovori na pitanje sviđa li ti se glazba Wolfganga Amadeusa Mozarta?

DA / NE

4. Ako poznaješ neku skladbu Wolfganga Amadeusa Mozarta, napiši njeno ime.

5. Poslušaj glazbene primjere. Ocijeni sljedeće glazbene odlomke zaokruživanjem odgovarajuće brojke. Brojke znače: 1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se; 5 = jako mi se sviđa

Glazbeni primjer	Ocjene
1.	1 2 3 4 5
2.	1 2 3 4 5
3.	1 2 3 4 5
4.	1 2 3 4 5
5.	1 2 3 4 5